

ali u interesu stranke, da se stvar uredovnim potraživanjem odnosnih dokazala ne zateže, dobro će biti, postupati u gore iztaknutom pravcu.

Ova više navedena dokazala mogu se pribaviti kod nadležnih oblasti, bez vanrednih troškova.

Činjenica, da su neki neдрžeći se hotimice ili s' neznanja, gore navedenih načela, ipak mimo vladine dozvole i propisa naredbe kr. hrv. slav. zemaljske vlade, odjel za pravosudje od 29/XI. 1906. br. 17712. izhodili gruntovni prenos u slučaju kad su predmeti javnoga dobra n. pr. poljski putevi promjenili opseg i pravac, ali se nije menjala ukupna površina svih predmeta javnoga dobra unutar jedne te iste diobne gromade, ne menja ništa na stvari, a pogibeljno je to, jer bi se na temelju po vladi kao vrhovnog čuvara javnoga dobra ne odobrenih operata sklopljeni pravni poslovi i gruntovne uknjižbe, mogli uspješno pobijati.

Грунтовна мапа у Војводини.

Вукашин Савић, грунтовничар 1. р.

Да се осигура кредит, регулише катастер, тачно распишу порези према мировном стању појединог сопственика, проведе аграрна реформа и у опште, да докажемо према иностранству — ради евентуалног кредита — да смо уређена држава, где је сопственост непокретног иметка, заложног права у служности осигурана—треба у првом реду да имамо—у целој нашој држави — тачно прецизно вођену и модерно уређену грунтовницу, а као подлогу и темељ исте, још бољу, тачнију и савремену грунтовну мапу и уређен катастер.

Да узможемо имати уређен катастер и модерну грунтовницу потребно је, што је од више стручњака наглашено, да су подлоге и темељи из којих градимо такову грунтовницу безпримерно тачни, потпуни и сигурни, те да им се жртвује што више пажње, да могу у потпуном смислу одговарати сврси којој служе.

Последице услед којих грунтовна мапа у Војводини не одговара у потпуном намењеној сврси, настале су из више разлога.

Од велике је важности грунтовна мапа, која служи као подлога код „саставка нове грунтовнице“, а исто тако код „наставка грунтовнице“ по II. делу грунтовног поступника, на коју се касније пригодно насталих промена у мапи и грунтовници, за време мађарског режима мало важности полагало.

Од године 1876. започиње у главном развитак грунтовнице у Војводини и то прво, саставком „Грунтовних записника“.

И ако стара, али је ипак прилично тачно састављена грунтовница и грунтовна мапа — јер се код сваке поједине парцеле позива на варошку најстарију грунтовницу, која се водила код

вароши, на односну њену оригиналну размеру у којој је уписана тачно ширина и дужина[□] и“ сваке поједине парцеле од сталне тачке (Fikspunkt) — напрама данашњојgrundовници у којој истакнуте површине на поседовници — услед насталих промена и по нестручјацама површно састављених нацрта — не одговарају фактичним површинама на лицу места.

Године 1878. настала је потреба, да се ради расписа пореза састави нови катастер, те је такав и састављен на брзу руку по мерницима за тај посао недовољно квалификованим.

Исти катастер није био тада у никаквој вези са grundовником.

Год. 1898. издана је наредба, да се из овог лоше састављеног катастра и кат. мапе — без обзира на стару тачније састављену мапу — саставе нови grundовни улошци и grundовна мапа, са којима се и данас служимо, као новом grundовником.

Ова нова grundовница у којој имаде много честица код којих нису пригодном саставка нових grundовних уложака на поседовници уписане површине, јасан је доказ о површности саме мапе, на темељу које је grundовница састављена.

Касније су наставаком ове нове grundовнице услед насталих промена у grundовном поседу — ради деломичне продаје, деобе и парцелације честица — настале још веће погрешке у grundовној мапи и grundовници, — а главни узрок ових погрешака лежи у следећем поступку:

Према пријашњим мађарским прописима састављали су нацрте за деобу сувласничке заједнице, деломичног отписа честица, парцелацију и упис кућних бројева и других у место дипломираних инжињера, овлашћених геодета и геометара већином неодговорни нестручњаци: општински бележници, адвокатски солицитатори, општински и адвокатски писари и други, на обичном прозирном папиру, површно копирано са општинеке или grundовне мапе, без аутентикације овлашћених инжињера или геометара са подознаком, која није одговарала оном реду, који је за катастралне мапе прописан, те је овакав нацрт-приклопљен grundовној молби — послат grundовној власти на провешбу.

Grundовна власт, пре мериторног решења молбе дужна је била овакав нацрт припослати мерничком надзорништву у Сегадин, а молбу до повратка нацрта ставити у сконтрум.

Мерничко надзорништво скоро код сваког таквог нацрта ради погрешног топографисања исправило би подознаку по оном реду, како у мапи долази, без обзира на подознаке, које су у нацрту и уговору означене и у молби наведене — те након тога, а исто тако, ако је нацрт исправан, након испитања и потврде, враћа нацрт grundовној власти на даљњи поступак — дочим за нацрте, који су погрешно састављени захтева мерничко надзорништво од grundовне власти припослане „службеног

нацрта“, да се установи где је погрешка или у нацрту или мапи или у грунтовници, која иначе по § 51. грунтового поступника не јамчи за исправност површине на поседовници уписане, те претходно званичним путем исправак површине нареди, а затим следи отпис односног купљеног дела у нацрту наведеног на купца у његов постојећи или ново отворени грунтовни уложак.

Након обављене provedбе у грунтовници, извештавало се поновно о решењу и мерничко надзорништво у Сегедину уз приклоп нацрта тиме, да исти нацрт пошаље окружној финансијској управи ради распиза чистог катастралног прихода, који се на поседовници грунтовних уложака у рубрици 5. провађа (што је једина разлика од грунтовних уложака, који се воде у Хрватској и Славонији), а након свега се молба поново стави у сконтрум до повратка нацрта од окружне финанс. управе.

Окружна финанс. управа по распису чистог кат. прихода извештава грунтовну власт уз повратак нацрта ради provedбе чистог катастралног прихода на поседовници грунтовних уложака, те ради provedбе промене односне деобе из нацрта у мару, коју промену дужан је био урисати сам грунтовничар, пошто према бившим мађарским наредбама, а сада према новој „Уредби о полагању грунтового испита за Војводину од 16. фебруара 1921 Бр. 6465“ грунтовничар мора бити вешт скицирању, што у погледу урисавања у мапе није умесно — пошто грунтовничар осим грунтового испита специјалног предзнања нема, а нити мерничке праксе има, осим оних, који су пуким случајем код комасације или приватног мерника властито амбицијом нешто научили па зато немогу бити за овај посао одговорни.

Проведба чистог катастралног прихода на поседовници грунтовних уложака, нема са правног а нити са практичног гледишта никакве нарочите вредности, пошто се у опште у никаквом случају не употребљава, те према томе корисне сврхе нема — јер се чисти катастрални приход води код општинског поглаварства — те се таквим поступком само задржава и комплицира целокупна грунтовна манипулација и заостају други важнији послови, а осим тога је грунтовници наметнут један сувишан посао.

Након преузећа звања у Војводини по нашој управи наређењем Председника Апелационог суда у Н. Саду од 30. априла 1920. Бр. Пред. XXII. И. 2/4. 1920. укинут је привремено до оснутка новог надзорништва за Војводину овај поступак отправања нацрта на преиспитање мерничком надзорништву у Сегедину као и урисавања промена по грунтовничарима у грунтовне мапе, те провађања чистог кат. прихода из разлога — што су са бившим надзорништвом у Сегедину сваке службене везе прекинуте.

У погледу састављања нацрта, издата је по Мин. Правде од 13. маја 1920. Вр. 9167 наредба, да само овлаштени инжењери, геодети и геометри могу састављати нацрте, те се са овом по gruntовну мапу и саму gruntовницу врло важном наредбом, једном за свагда стало на пут надримерништву, чијом је је кривњом као и кривицом површног урисавања по gruntовничарима искварена gruntовна мапа тако, да наше будуће надзорништво чека силан посао око регулисања овог питања, те издања сходних наредба ради provedбе досада насталих промена у gruntовној мапи по нарочитим стручњацима, да се бар донекле ово стање поправи, пошто за време мађарског режима с техничке стране gruntовне мапе те настале промене у посљедњих 20 година није много напредовало.

Од дана, када је ступила горња наредба у крепост и прекинула разним нестручњацима посао, опажа се мањак овл. инжењера и геометара тако, да нацрте праве и баве се уједно и приватном праксом у државној, жупанијској и градској служби намештени дипломирани инжењери, што у Хрваској није случај, пошто се приватном праксом државни, жупанијски и градски инжењери несмеју бавити.

Дипломирани инжењери и геометри су већином сви у градовима настањени и намештени као државни званичници или са приватним звањем, дочим у средним местима трговиштима и селима нема их у опште ни једног. Ови пак диплом. инжењери и геометри, услед горње наредбе имају до душе пуне руке посла, али и силних неприлика, пошто је gruntовна мапа — као што сам већ напоменуо — досадањим поступком прилично нетачна и искварена тако, да мерник у више случајева неможе довести у склад и фактично стање, те идентификујући све мапе gruntовне, комасационе и најновије жупанијске, варошке и gruntовне, није у стању, да састави нацрт, који би одговарао површини у gruntовници наведеној и оној у мапи постојећој — пошто обрачуном наилази на недозвољену разлику, више пута преко јутра и више — те мора извидом на лицу места реамбулацијом погрешке установити и исправити, а истом онда нацрт gruntовно провести, што задаје странкама силног трошка, а крај таквог стања ствари, странка губи свако поверење у gruntовну мапу и саму gruntовницу.

Да би gruntовна мапа као подлога и саставни део gruntовнице боље послужила намењеној сврси, да се што пре дође до тачнијег и недвојбеог опсега и површине у gruntовници назначене, те да се што пре горе описани недостатци уклоне, неопходно је нужно у државном и општем интересу, да се што пре — док не буде касно — оснује мерничко надзорништво за Војводину као контролни орган, које ће у складу са gruntовницом допријети, да се ово стање, које је од недогледних штетних последица — за gruntовну мапу, реални кредит и саму gruntовницу поправи.

Стручне вјести.

Организација државног премјера.

О организацији геодетског рада у нас расправља се већ од постанка наше државе. Друштво геометара сматрало је од почетка своје екзистенције ово питање главном тачком свога програма.

Већ на конституирајућој скупштини друштва геометара дне 15. фебруара 1919. изнешена су начела о организацији геодетског пословања у Краљевини.*

Друштво геометара изнијело је дне 25. марта 1919. један конкретан предлог о организацији укупнога геодетскога рада.**

Питање организације државног премјера било је предметом расправа скоро свих одборских сједница друштва. Детаљно је ово питање претресано на одборским сједницама дне 21, 22 и 23 јуна 1919., где је изнешен предлог о ријешењу неких питања, која би се ради прешности имала ријешити одмах, прије организације укупнога геодетскога рада у савезу са начелима те будуће организације.***

Већ на овим сједницама изнешена је потреба, да се сазове стручна анкета, која би имала претресати будућу организацију државнога премјера. Га је потреба и касније увијек наглашавана.

Несрећепост у геодетском државном организму осјечала се што даље то више, а било је о њој говора на другој главној скупштини друштва дне 2. фебруара 1920.* Ту је и изнешен предлог по г. пуковнику Бошковићу, да се поради око образовања „Државне геодетске комисије,“ којој би била задаћа груписање, најрационалнија подела радова и радне снаге, састављање програма за радове, одређивање метода за извођење радова, контролисање, израду буџета и т. д.

Било је изнешено много мисли и предлога са сврхом, да се дође до што рационалнијег геодетског рада — све то са најбољом намјером; али сви су ти предлози остали неуважени са стране мјеродавних фактора. Напротив томе су издане такве одредбе, које су биле у протусловљу са изнешеним начелима; у Србији је почео лани рад, који је сасвим противан принципима, које смо поставили, а који су признати као најбољи и по нашим и по страним стручним мишљењима.

* Гласило геометра године I. број 1 и 2. стр. 12 до 14.

** Гласило геометара година I. број 1 и 2. стр. 15 до 22.

*** Гласило геометара година I. број 4, 5 и 6. стр. 66 до 76.

* Гласило геометра година II. бр. 1 и 2 стр. 12 до 16. те бр. 3 и 4 стр. 42 до 47.

Ми смо били већ од почетка увјерени о том, да наша геодетска организација имаде много мана, које би требало одстранити ради посљедица тих мана у економском, стручном и практичном погледу.

За тим циљем ишао је наш досадашњи рад, а исту сврху прослијеђује и представка неколицине стручњака управљена дне 4. априла о. г. г. Министру финансија тражећи, да се сазове стручна анкета, на којој би се детаљно имала расправити питања катастарског премјера, те на коју би се анкету имали позвати наши истакнути стручњаци практичног и теоретског смјера.

Исти циљ има и представка г. Инг. Радојковића од 15-априла о. г. бр. 1832 којом предлаже г. Министру финансија да приступи к правилној организацији државнога премјера. Тражи да се сазове широка стручна комисија, која би имала да донесе начелне одлуке о слиједећим питањима:

„1. На који ће се начин и којим редом изводити државни премер у целој Краљевини у циљу привредном (у најширем смислу те речи), војном и научном.

2. Како ће се државни премер организовати и којима ће се установама поверити.

3. Како ће се и где, у довољном броју, стручни персонал васпитати ради извођења нових радова и одржавања постојећих.

4. Прописати квалификације, како персонала, који изводи стручне и административне послове, тако и квалификације наставника у вишим, средњим и нижим стручним школама.

5. Предложити начин финансирања за успешно извођење послова и одредити приближно време трајања посла.

6. Изабрати стручну саветодавну комисију за државни премер, која ће изабрати из своје средине извршни одбор од три до пет чланова и која ће под одговорношћу руководити целокупним радом.

Извршни одбор са саветодавном комисијом образоваће стручне секције од најбољих стручњака краљевине а по потреби и иностранства, за израду законских пројеката а према примљеним начелним одлукама шире стручне комисије.“

У широку стручну комисију треба да уђу по овом предлогу представници следећих министарстава, надлештава и удружења:

„1. Министарство финансија са три представника: За финансије, непосредну порезу и катастар;

2. Министарство правде са два представника: За баштинске књиге (грунтовницу) и грађанско право;

3. Министарство грађевина са два представника: За путеве и уређење насељених места;

4. Министарство саобраћаја са два представника: За железнице и водене путеве;

5. Министарство пољопривреде и вода са три представника: за хидротехничке радове, за бонитирање и процену земљишта и за груписање имања (комасацију).

6. Министарство шума и руда са два представника: за шумарство и рударство;

7. Министарство за аграрну реформу са два представника: за аграрне операције у опште и за нова насеља;

8. Министарство војно са два представника: за оперативне циљеве, за типографију и картографију;

9. Министарство просвете са два представника: за стручну вишу и за стручну средњешколску наставу;

10. Са универзитета или виших техничких школа у Београду, Загребу и Љубљани по два представника (укупно шест): за географију и картографију, двојица за геодезију, за хидротехнику за путеве и жељезнице и за бонитирање;

11. Управа фондова два: једног правника и једног финансијера;

12. Са средње техничке школе у Сарајеву један представник за средњошколску стручну наставу;

13. По два представника друштва инжењера, архитеката и геометара;

14. По један представник; правничког црушта, пољопривредног друштва и аграрног клуба и из сваког клуба у парламенту по једнога заступника.

Ова шира стручна комисија од укупно 46 чланова имала би најдаље у року од месец дана од састанка, да заврши свој посао доносењем начелних одлука и избором саветодавне комисије од 12 чланова за државни премер. Саветодавна ће комисија из своје средине изабрати одбор за руковање целокупним послом на државном премеру, а према примљеним начелним одлукама од Министарског савета.“

На концу свога поднеска критикује г. генерални директор Радојковић оштрим ријечима досадашњи рад у држави кад вели:

„Па ко је крив што се је изгубило и губи и време и новац а тек колико од спокојства и морала у народу? Криве су прилике и позвани фактори неувиђавност и незнање. Није се знало којим редом и на који начин треба реформе изводити. Крајње је време бар сада прећи једном смишљеном систематском раду ради напретка државног и благостања народног.

Данас се нерационално ради и радиће се. То не долази од рђавих побуда већ из незнања и непрактичности.

Ради се без довољно стручности, често букварски, без разумевања стварних потреба — као да су те потребе ради оних, који их раде, а не ради оних, за које се ради т. ј. као да су болести ту ради лекара, а не лекар ради болести“.

Свакако је потребно провести ревизију и у организацији, геодетског државног рада, да се не губи и време и новац, потребно је бар сада приступити и у овој грани јавнога живота смисљеном систематском раду.

Гледе provedбе организаторнога рада у државном премјеру држим, да није начин како га предлаже г. генерални директор катастра Радојковић најеретнији.

Принципи по којима би се државни премјер имао организовати опћенито су постављени стогодишњим искуством у државном премјеру осталих држава, па би их требало само прилагодити нашим приликама.

Код тога могу да корисно судјелују само они, којима су већ постављени принципи држаног премјеравања познати и који познаду развој и данашње стање државнога премјера у појединим дјеловима државе и којима су позвати захтјеви који се на државни премјер постављају уопште и у појединим покрајинама напосе.

Ужа стручна комисија састављена од теоретских и практичних геодетских стручњака из појединих покрајина имала би саставити генерални нацрт за организацију државнога премјера.

У овој комисији имали би да буду стручњаци свих грана геодетске праксе и теорије :

Триангуларни и астрономски радови географија, геофизика, катастарски премјер, грунтовица аграрне операције, инжењерска премјеравања, топографија. Делегати ове комисије имали би да буду по министру именовани са задањом-да си спреме своје реферате о оним горе наведеним гранама у које су упућени, с позивом да министарству (које би се поставило на чело ове акције) саопште о којим ће гранама државнога премјеравања реферирати.

Референти имали би да држе на уму код својих реферата организацију свеукупног државног премјера. Након раздиобе и израде свих реферата имала би се сазвати анкета. Ту би се по точно одређеном програму реферисало и након свих појединих реферата саставио споразумни нацрт организације државнога премјера у форми законске основе. У колико би била потребна мишљења других стручњака имала би се иста затражити кратким путем.

Тек онда кад буде ужа комисија саставила генерални нацрт цијеле организације имао би се тај нацрт подврћи критици и широким круговима поглавито обзиром на примјене државнога премјеравања.

Обзиром на ову критику имала би ужа комисија стручњака саставити дефинитиван предлог за ову организацију. То би била прва фаза нашега организаторнога рада. Поступак би дакле имао да буде по мом мишљењу обратан од онога г. Радојковића.

Даљњи детаљни организациони рад у државном премјеравању имао би се повјерити „геодетској државној комисији“, која би била горе споменутим законом о државном премјеравању системизована те састављена од најбољих стручњака краљевине слично као ужа стручна комисија, о којој је било прије говора.

Проф. Филкука.

Društvene vijesti.

Izvrješće prof. Vladimira Filkuke na trećoj glavnoj skupštini društva geometara dne 5. marta 1921.

Svrha je našeg današnjeg sastanka, da položimo članovima račun o društvenom radu pr. god., a ujedno da položimo račun i javnosti o radu našega stališa, te konačno zadaća nam je, da ustanovimo program za buduću stručni rad našega udruženja, dakle i za rad geodetskog stališa, koji je u ovom društvu osim malih iznimaka potpunoma zastupan.

Program našega zajedničkoga rada ustanovljen je u glavnim crtama na prvoj glavnoj skupštini; tamo su ustanovljene zajedničke nam misli vodilje.

Principi, koje je prva glavna skupština prihvatila, ostali su nam u pr. godini smjernicama našega stručnoga života u okviru društvenoga rada. Iskustvo zadnjih 2 godina pokazuje nam, da su ti principi danas isto tako ispravni, kao prije dvije godine. Danas već svaki vidi, tko može i tko hoće da vidi, da geodetski rad u državi trpi baš uslijed toga, što se počelo raditi po načelima, koja su protivna onim načelima, koja smo iznijeli na temelju mnogogodišnjega iskustva u geodetskom radu kod nas i u inozemstvu.

Geodetski rad zasiže u mnoge grane državnoga života; potrebu ovoga rada osjetila su i pojedina ministarstva; u prvom redu je to Ministarstvo finansija, dalje ministarstvo vojno, te ministarstvo agrarne reforme, koja absorbiraju najviše geodetskih radenika.

Svako od ovih ministarstva — osim ministarstva vojnog, koje slijedi i više znanstvene i praktične ciljeve — ide lih za svojim ciljem, koji mu je definiran imenom. Činjenica, da u svim geodetskim radovima imade mnogo zajedničkoga, da je osnov svim ovim poslovima jedan te isti priznata je po svim stručnjacima. Ova činjenica pokazuje, da bi se promišljenom zajedničkom organizacijom mogla postići velika ekonomija u geodetskim poslovima, kad bi ta organizacija iskorišćivala rad jedne grane u korist druge. Centralizacija geodetskoga rada bila je po nama zastupana već prije 2 godine, a rezultati rada pojedinih geodetskih grana pokazuju nam, da je ta ideja bila ispravna, da je zaslužila da se o njoj ne samo govori, nego da se nadje i ustanovi forma njene provedbe.

Štetno je bilo za geodetski rad i za državne finansije, da je svako ministarstvo slijedilo samo svoj cilj bez sporazuma sa ostalim ministarstvima. Razlog ovakom postupku leži u tom, što se u poslovanje uvukla neka više ili manje opravdana žurba, a da se poluču cilj, što ga je odnosno ministarstvo postavilo. Težnja za tim, da se pošto po to udovolji jednoj odredjenoj zadaći nosi kao posljedicu nedostatke, koji se ne ce nikada moći ispraviti, traži izdatake, koji će se teško rentirati. Svaki geodetski rad, koji ide samo za jednim ciljem, a da se ne obazire ni desno

ni lijevo, može da donese uspjehe samo momentane, a nikako trajne vrijednosti, dok su izdatci za ovako poslovanje uvijek dvostruki, kao što nam to već danas dokazuje agrarna reforma a kao što će to biti i sa državnim katastrofom.

Stara latinska poslovice „Festina lente“ odnosi se punom mjerom i na geodetski državni rad upravo tako, kao poslovice „Polovan rad nije nikakav rad“. Ovih poslovice mora da se držimo, ako hoćemo da poštedimo državnu blagajnu, ako hoćemo da budu rezultati našega rada solidni i u skladu sa potrošenom energijom i novcem.

Sve nas ovo opet dovodi do zaključka, da bi trebalo sadašnju organizaciju državnoga premjera podvrći reviziji i to putem jedne geodetske komisije, u kojoj bi bili zastupani svi istaknuti stručnjaci. Ova komisija imala bi ujedno da donese predlog za novu organizaciju rada.

U savezu je sa sadašnjom organizacijom geodetskih radova i nedostatak stručno spremnog osoblja. Ovaj nedostatak najveća je briga nas sviju. Šta je razlogom toga nedostatka?

Jedan razlog leži u tome, što naše cijelo poslovanje nije ekonomsko — kriva je organizacija — mnogo se eneržije troši suvišno, jer manjka jednostavni sistem, kao što sam prije spomenuo.

Nu glavni je razlog u tome, što je potreba inteligencije u ostalim granama javnoga života isto tako velika; uz to je služba geodetska teža i napornija skoro od svih ostalih, a ipak ne pruža činovniku prema sadašnjem stanju takav položaj, koji bi bio u razmjerju sa većim potroškom životne eneržije od onoga kod ostalih zvanja.

Iz ovih materijalnih razloga napuštaju mnogi državnu geodetsku službu, dok su drugi, najviše stranci, otišli radi toga, jer im se nisu zamjčila prava ostalih državnih činovnika.

Nedostatak stručno spremnog osoblja zaustavlja sve naše geodetske poslove, kako se to vidi kod katastralne izmjere, kod provedbe agrarne reforme i kod agrarnih operacija.

Ministarstvo finansija držalo je, da se pitanje geodetskoga podpodmlatka dade najzgodnije riješiti na način, kako je opisan u rješenju generalne direkcije katastrofa od 7. juna 1920. broj 1546 odnosno od 11. septembra 1920. broj 2451.

Mi smo izneli naše stanovište o ovim rješenjima u predstavi, koju smo uputili mjerodavnim faktorima, te u kojoj smo naveli razloge, zašto smatramo rješenje Minist. finansija ne samo neprovedivim, nego i vrlo štetnim za geodetsko poslovanje.

Slične proteste podnijele su i vis. tehn. škola u Zagrebu i univerzitet u Ljubljani.

Rekao sam, da današnji položaj državnog geometra nije u razmjerju sa većim potroškom životne eneržije. Da je ovo takodjer razlogom nestajice geodetskih radenika sasvim je prirodno.

Nedostatak stručnoga osoblja pojavio se je svojevremeno u bivšoj Austro-Ugarskoj, te je vlada, da si namakne potreban broj akademski školovanog podmlatka, osnovala g. 1896. dvogodišnji samostalni geodetski studij na vis. tehn. školama sa zaključnim stručnim ispitom. Ujedno je obećano naredbom ministar. finansija od 19. juna 1899. br. 30.754 ukinuće XI. čin. razreda i službeni napredak u tom smislu, da će absolventi ovog studija doći u dobi od 12 godina u VIII. plaćevni razred.

Geodetski tečajevi bili su puni, cilj je bio postigaut.

Ovom naredbom priznala je vlada visokoškolski karakter geodeskog studija, te su apsolvanti ovog studija uživali u drž. službi ona prava, koja pripadaju ostalim apsolventima visokih škola.

Prigodom osnivanja službene pragmatike nije vlada svoje obećanje geometrima izvršila uskrativši im u službenoj pragmatici priznaje potpunog visokoškolskog obrazovanja s razloga, što je geodetski studij bio nazvan

„Kurzom“. Geometri su bili uvršteni u činovničku kategoriju „B“ u kojoj je postojao XI. čin. razred, te u kojem se je do VIII. čin. razreda dolazilo tek nakon 18 godina.

Naziv „Geodetski kurz“ nije bio opravdan kako je to i naglasio u austr. parlamentu dne 23. maja 1910. prof. vis. teh. škole u Pragu inž. Hrásky sa riječima: „Rado bi upozorio na to, da se kod geometara ne radi o kurzu, već o potpunom sistematskom studiju, koji je dovršen jednim državnim ispitom upravo tako, kao kod ostalih struku sa dva. Cio naukovni materijal iscrpljen je za vrijeme studija potpunoma, samo je pogreška, što je to vrijeme stisnuto na vrijeme od dve godine. Iz toga slijedi preopterećenje slušaoca, radi čega je obično nemoguće, da se državni ispit položi u propisanom terminu, jer ono, što se u eksaktnoj formi traži u pogledu matemastkog znanja — prekoračuje opseg dvaju drž. ispita. — Geometarski je studij jedan od najtežih na visokim tehn. školama, a jedan je drž. ispit teži od svakog na ostalim odjelima, jer je količina teoretskih predmeta direktno zagušljiva“.

U predradnjama za razvrstavanje činovnika u kategorije opetuje se navodno nepovoljno shvaćanje naobrazbe kvalifikovanih geometara. Geometri sa geodetskim državnim ispitom na visokim tehn. školama imaju po naumljenoj osnovi da dodju u kategoriju činovnika, koji imadu nešto više od mature; njihova se visokoškolska kvalifikacija u drž. službi opet snižuje na ono „nešto više“ od mature, prem-da je njihov studij na visokim školama potpuno sistematsko visokoškolsko obrazovanje.

Ova okolnost nije nikako privlačiva za polazak visokoškolskog studija, ne daje geometrima ni ono što im pripada, a kamo li da se nagradjuje osobiti trud njihovog poziva.

Riješenje pako ekonomsko finacijskog komiteta ministara u pogledu osiguranja podmladka još više pogoršava položaj kvalifikovanih geometara, jer ih izjednačuje sa pripravnicima bez svake stručne spreme. Ovo je riješenje izazvalo osimtoga apsurdno stanje u katastralnoj službi, jer se maturanti pripravnici namještaju u viši položaj, nego što ga imadu geometri, koji se već nekoliko godina nalaze u službi. Naravno je, da se ova, kovim postupkom ne privlače spremne nove sile, nego baš obratno-stvara se nezadovoljstvo namještenih geometara, stvara se težnja za napuštanjem službe, a na drugoj se strani ne postizava ništa više, nego veći broj neplodnih činovnika. Činjenice nam pokazuju, da se broj drž. geometara umanjuje.

Ove ukratko navedene činjenice uzrokom su izloženog nepovoljnog stanja. te ih navadjamo sa željom, da se ti uzroci zajedničkim i složnim radom po mogućnosti što prije odstrane u korist samoga rada i da se stvore uvjeti za normalan i uspješan rad. Time je i određen program daljnega našega rada.

Neću da navadjam mnogo suhoparnih podataka o našem društvu. Društvo ima danas 233 člana. Oko društva se okupljaju geodetski radnici iz svih djelova države. Pojedine filijale društva pretresaju svoje individualne prilike sasvim samostalno, dok se o zajedničkim stvarima stara centralno društvo — sada u Zagrebu. Veže nas društveno glasilo, koje je prošle godine izašlo u deset brojeva sa sedam štampanih araka. Nije to mnogo, ali obzirom na finacijske i druge poteškoće ipak nešto. Kako je društvena djelatnost mnogih članova u opće slaba, tako je i saradnja u glasilu ograničena samo na mali broj članova. Ali unatoč tome kreće se napred, a naše glasilo ne zaostaje u ničemu iza sličnih stranih listova n. pr. iza češkog i austrijskog.

I ako iz-prva nailazimo na neshvaćanje i nerazumjevanje naših zadataka i ciljeva, ipak treba da ustrajemo u radu oko oživljavanja našeg stručnog života i oko unapredjivanja astro-geodezijskih disciplina. Stališ geometara skreće pažnju na nedostatke geodetske drž. organizacije, ali hoće ujedno, da pomaže svojim radom i stručnim savjetom sredjivanju naših prilika.

Udruženje geodeta Dalmacije u Splitu

Zapisnik

skupštine držane 24/V. 1921. u 10 sati u prostorijama Ureda Očevidnosti u Splitu.

Prisutni su gg. inž. Glavina, Sirišević (sa punomoći Novaka) Bonačić, Petružela, Pernjak i geomet. Vitanović (sa punomoći inž. Vučetića i Baldasara).

Predsednik otvara skupštinu u 10 i¹⁵.

Izjavljuje da su iz udruženja istupili inž. Bašković i Ivon, te prelazi na dnevni red.

Nakon svestrane debate akta g. Ministra Financija o riješenju činovničkog pitanja, usvaja skupština ovaj zaključak:

Savezu državnih namještenika

Split.

Na Vaš dopis kojim nas pozivate da proučimo projekt pragmatike sastavljen po Savezu Državnih Namještenika u Beogradu i akt gosp. Ministra Financija o konačnom riješenju činovničkog pitanja častimo se dostaviti Vam ovaj zaključak skupštine naše staleške organizacije od dana 24/V. o. g.

I. Geometri Dalmacije činovnici su sa stručnom spremom koju postizavaju kroz dvije godine nauka na visokim tehničkim školama, polagajući na istima državni ispit.

Njihov je tehnički rad toliko čisto stručan, da im po austrijskim uredbama pristaje naslov „inženjer“ nakon 8 godina uspješnog rada.

Po austrijskoj činovničkoj pragmatiki geometri su bili svrstani u prvu kategoriju činovnika (A), a za razliku činovnika sa potpunom fakultetskom spremom (A/I) označena je grupa geometara sa odlomkom A/II.

Geometri su stupili u državnu službu sa jednim stepenom niže od činovnika grupe A/I. i napredovali su automatski do najvišega plaćevnog stepena VI. klase, dočim su onima grupe A/I. bili otvoreni svi razredi.

Geometri Dalmacije traže da se ove činjenice uzmu potpuno u obzir

II. 1) Činovničko pitanje treba da se uređi sa Pragmatikom.

2) Svaki državni namještenik treba da po toj pragmatiki vrši načelno onu službu koja odgovara njegovoj spremi, odnosno školskoj naobrazbi;

3) Individualno prema stručnoj spremi, odnosno školskoj naobrazbi treba da su državni namještenici svrstani u razne kategorije;

4) Prema tački 3. geometri treba da budu uvršteni u kategoriju državnih namještenika, koji imaju maturu i suviše stručni državni ispit položeni na Visokoj tehnici ili Universi.

5) Ova pragmatika treba da važi za sve one državne namještenike koji su se našli u državnoj službi danom oslobođenja.

Oni koji su stupili u državnu nakon toga dana, ostaju izvan pragmatike sve dotle, dok stručne organizacije za pojedine takove namještenike ne odluče, koji im položaj u gramatici pripada, ako već nisu u službi suvišni. Ovim bi se provelo neophodno potrebno čišćenje.

6) Pragmatika treba da bude sastavljena tako, da državnim namješteniku biva automatski povisivana temeljna plata isključivo prema godinama službovanja. To povisivanje može da zapne samo po disciplinarnoj kazni izrečenoj nakon disciplinarne istrage.

Službenici, koji su sposobni za vršenje osobitih funkcija primaće doplatke na te funkcije, koje će doplatke predvideti sama pragmatika — a visina njihova odgovaraće važnosti same funkcije.

7) Nek se ukinu sve naredbe izdane od 1918 do danas kojima se je omogućilo nestručnjacima da stupe u državnu službu i neka se anulira sve što je po njima provedeno. Za dalmatinske geometre ističemo naredbu Ministarskog Komiteta od 11/9 1920 br. 2451.

8) Sastav ostalih članaka pragmatike povjeravamo Upravnom Odboru Saveza Državnih Namještenika u Splitu u dogovoru sa Upravnim Odborima Saveza ostalih provincija.

U smislu ovoga zaključka treba zastupati stanovište Geometara Dalmacije pri sastavu Pragmatike.

U 12 sati zaključuje predsjednik skupštinu.

Predsjednik:
Sirišćević

Tajnik:
Vitanović

С т е ч а ј .

Општини града Београда потребно је следеће особље.

1) За регулациони одсек 6 инжењера, који ће радити на давању регулационих и нивелационих линија и утврђивању осовина за улице.

2) За Катастарски одсек 9 инжењера — геодета и 10 геометра за премеравање, рачунање и контролисање катастарског премера града Београда.

Лица, која су вољна примити се напред изложених послова, треба да се јаве Суду Општине Београдске до 1. фебруара 1922 год. закључно са потребним квалификацијама и уверењима о досадањем раду.

У понудама треба означити плату, и додатке који се траже.

Време, које сваки кандидат мора провести у општинској служби је најмање 2 године.

Од Суда Општине града Београда А Бр. 33349. од 27. децембра 1921. г.

Na uvaženje!

Prema zaključku naše treće glavne skupštine, održane dne 3. aprila 1921. u Beogradu dužni su članovi društva, da osim redovite članarine — plaćaju posebnu pretplatu za društveni list od godišnjih 24 dinara, dok nečlanovi plaćaju 36 dinara.

Povodom toga apelujemo na drugarsku svest naših p. n. članova, koji to do sada još učinili nisu, da nam tu pretplatu i za prošle mjesece, naknadno priposlati izvole.

UPRAVA.